

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm Heydər Əliyev cənablarının ölkənin dərin ictimai-siyasi və iqtisadi böhrandan çıxarılmasında, vətəndaş müharibəsinin qarşısının alınmasında, Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin qorunmasında və möhkəmləndirilməsində, dövlətimizin beynəlxalq aləmdə böyük uğurlar qazanmasında, Azərbaycan dövlətçiliyinin nailiyyətlərində müstəsna xidmətləri qeyd edilsin və 15 iyun günü Azərbaycan xalqının milli qurtuluş günü elan edilsin.

Milli Məclisin 15 İyun – Qurtuluş Günü'nün təsis edilməsi haqqında qərarından. Bakı şəhəri, 27 iyun 1997-ci il

söndürmək üçün Gəncəyə getdi, böyük çətinliklər və iradi qüvvə bahasına böhranın sängidilməsinə nail oldu. 1993-cü il iyunun 15-də müstəqil Azərbaycanın siyasi tarixinin ən məsul və şanlı günlərindən biri yaşandı. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin iclasında Heydər Əlirza oğlu Əliyev Ali Sovetin Sədri seçildi.

Həmin dövrdə Azərbaycan təkcə siyasi, hərbi, iqtisadi deyil, həm də mədəni böhran içərisində idi. Cəmiyyətdə ümitsizlik və inamsızlıq əhval-ruhiyyəsi kök atmağa başlamışdı. Heydər Əliyevin qarşısında yalnız

Xalq müstəqilliyin ilk illərində yaşadığı məhrumiyətlərə, böyük çətinliklərə baxmayaraq, güclü şəxsiyyətin, qüdrətli dövlət xadiminin, Azərbaycan xalqı və dövlətçiliyi qarşısında duran mühüm problemləri həll etməyə qadir şəxsiyyətin siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra sabaha daha böyük ümid və inamla baxmağa başladı. Məhz bu ümid və inamla Azərbaycan xalqı 1993-cü il oktyabrın 3-də yekdilliklə Heydər Əlirza oğlu Əliyevi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçdi. Sonrakı proseslər isə xalqın inam və ümidini gündən-günə artırdı və ölkədə bugünkü hərtərəfli inkişafın təməli qoyuldu.

Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra baş verən proseslər elə irimiqyashı idi ki, onların hamısı haqqında bir yazıda söz açmaq mümkün deyil. Ona görə də mən ancaq öz fəaliyyət sahəməzə aid olan bəzi məqamları yada salmaqla kifayətlənmək istəyirəm. Belə ki, ulu öndər dövlət quruculuğu sahəsində başladığı böyük işi məntiqi şəkildə davam etdirərək, müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyasının hazırlanmasına rəhbərlik etdi. Azərbaycanın siyasi tarixində yeni bir era açan və onun dövlət müstəqilliyinin, cəmiyyətdə insan azadlığının və demokratik dəyərlərin əsas qarantına çevrilən bu Konstitusiya 1995-ci il noyabrın 12-də referendum yolu ilə qəbul edildi. İlk dəfə olaraq demokratik şəraitdə çoxpartiyalılıq əsasında Azərbaycan parlamenti -- Milli Məclisi seçildi. Azərbaycan Respublikası dünyanın

müdafiəsi və daha da genişləndirilməsi dövlətin ən ali məqsədi elan etmişdi. Onun rəhbərliyi ilə hazırlanmış ilk milli Konstitusiyamız insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsini dövlətin ali məqsədi kimi bəyan etmişdir. Konstitusiyaya 71-ci maddədə insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarını gözləməyi və qorumağı qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının üzərinə vəzifə olaraq qoymuşdur.

1996-cı il fevralın 21-də də yaradılmış Hüquqi İslahatlar Komissiyası tərəfindən Avropa standartlarına uyğun hazırlanmış Cinayət Məcəlləsinin, Cinayət-Prosessual Məcəllənin, Mülki-Prosessual Məcəllənin layihələri, "Prokurorluq haqqında", "Vəkillik haqqında", "Polis haqqında", "Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında", eləcə də "Notariat haqqında", "Bələdiyyələrin statusu haqqında", "Bələdiyyələrin seçkiləri haqqında" və digər qanunlar milli qanunvericilik sisteminin təkmilləşdirilməsini, yeni dövrün tələblərinə uyğunlaşdırılmasını təmin etmişdir. Bundan əlavə, komissiya tərəfindən işlənib hazırlanmış "Konstitusiyaya Məhkəməsi haqqında", "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" qanunlar ölkəmizdə məhkəmə-hüquq islahatları sahəsində aparılan ilk mühüm addımlar olmaqla müstəqil məhkəmə sisteminin yaradılmasına və fəaliyyət göstərməsinə imkan yaratmışdır. Bütövlükdə isə Azərbaycan Respublikası dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ulu öndərin uzaqgörən siyasətinin nəticəsi olaraq, ölkəmiz 200-

Hamının yadındadır. 1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan Respublikasının Dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktı qəbul edildi. Bu sənədlə Azərbaycan hüquqi baxımdan müstəqillik əldə etsə də, əslində, xalqın mandati olmadan hakimiyyəti ələ keçirmiş Mütəllibov rejimi imperiyaya yarımaq siyasəti yeridirdi. Tezliklə hakimiyyətdən rüsvayçılıqla uzaqlaşdırılan Mütəllibov rejimini heç bir dövlət idarəçiliyi təcrübəsi olmayan, mitinq tribunallarından gələn və qısa müddətdə Azərbaycanı daha böyük problemlərlə üz-üzə qoyan AXC iqtidarı əvəz etdi.

Həmin illərin reallıqlarını xatırladıqca, insanı dəhşət götürür. Çünki Xalq Cəbhəsinin meydan qəhrəmanları özlərini iddialı şəkildə milli azadlıq hərəkatının liderləri adlandırsalar da, əslində, ölkədə gedən proseslər, milli azadlıq hərəkatının, müstəqillik meyillərinin güclənməsi bütün keçmiş SSRİ məkanında, hətta dünya miqyasında cərəyan edən proseslərlə sıx bağlı idi. AXC- Mütəllibov iqtidarının bir illik hakimiyyəti dövründə Azərbaycanın strateji cəhətdən əhəmiyyətli əraziləri itirildi, yeni ərazi itkiləri üçün real təhlükə yarandı. Ordu quruculuğu sahəsində konkret heç bir iş görülmədi. Dövlət quruculuğu kimi son dərəcə mühüm sahə başlı-başına buraxıldı, xalqın mənafeyi unudularaq, ayrı-ayrı şəxslərin istək və iddialarına meydan açıldı.

Xarici siyasət xəttinin müəyyənləşdirilməsində yol verilən kobud səhvlər və ifrat subyektivizm halları Azərbaycanın dünya miqyasında

Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının etimadını böyük fədakarlıqla doğrultdu

təklənməsinə, bir sıra region dövlətləri ilə qarşılıqlı münasibətlərinin gərginlənməsinə gətirib çıxardı. Ölkədə dövlətə deyil, ayrı-ayrı şəxslərə xidmət edən silahlı dəstələr yarandı. Bu isə həmin şəxslərin Konstitusiyaya zidd yolla hakimiyyətə gəlmələri, qeyri-sabitlik və hərə-mərcilik üçün zəmin yaratdı, Azərbaycanın bir müstəqil dövlət kimi varlığını təhlükə altına aldı. Ölkə idarə edilmir, hər kəs öz başının çarəsini qılmağa çalışırdı. Öz ətrafında qanunsuz silahlı hərbi birləşmələr yaratmış siyasi qruplar hakimiyyət uğrunda çəkişməni yenidən qızışdırmağa başlamışdılar.

Rəsmi sənədlərdə də qeyd edildiyi kimi, belə bir vəziyyətdə səbri tükənmiş Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıtması tələbini daha qətiyyətlə irəli sürdü. Hər gün Azərbaycanın müxtəlif yerlərindən Naxçıvana nümayəndələr yollanırdı, teleqramlar göndərilirdi, Heydər Əliyev hakimiyyətə, çətin vaxtda xalqın harayına çatmağa dəvət

Danılmaz faktdır ki, bu gün Azərbaycanda aparılan hərtərəfli islahatlar dünyanın hər yerində yüksək qiymətləndirilir. Hətta Dünya Bankının nüfuzlu "Doing Business 2020" hesabatında Azərbaycanın adı ən islahatçı 20 ölkə sırasına daxil edilib. Təbii ki, bütün bunlar cənab İlham Əliyevin son illərdə həyata keçirdiyi sosial-iqtisadi, struktur və kadr islahatlarının nəticəsidir. Amma o da həqiqətdir ki, ölkədə aparılan bütün islahatların banisi məhz ulu öndərimiz Heydər Əliyevdir. Bunu mən ümummilli liderin təşəbbüsü və müəllifliyi ilə reallaşdırılmış məhkəmə-hüquq islahatlarından bəhrələnməmiş mütəxəssis kimi daha qətiyyətlə deyə bilərəm. Elə bu sətirlərin qələmə alınması da həmin qədirşünaslığın nümunəsidir. Biz hüquqşünaslar ölkədə qeyd edilən Qurtuluş Günü'nə daim ehtiramla, böyük dövlət tarixinin xatirəsinə sonsuz məhəbbətimizlə qoşuluruq. Həmin günün tarixçəsinə gəlincə isə, deməli və yazmalı sözümlərimiz çoxdur.

edilirdi. Xalq yeganə çıxış yolunu öz böyük oğlunun şəxsiyyətində, qətiyyət və zəkasında görürdü.

1993-cü il iyunun 9-da Heydər Əliyev Bakıya gəldi. Artıq ilk təzahürləri meydana çıxmış vətəndaş müharibəsi alovunu

ölkəni böhran vəziyyətindən çıxarmaq deyil, həm də xalqın geniş təbəqələrini Azərbaycan dövlətçiliyi ideyası ətrafında birləşdirmək, ona ümid və inam aşılamaq, qətiyyət və mübarizlik tələq etmək vəzifəsi dayanırdı. Ulu öndər bunu böyük ustalıqla reallaşdırdı.

azad, suveren, müstəqil dövlətləri arasında özünə layiq yerini tutdu.

Böyük dövlət xadimi yaxşı bildirdi ki, Azərbaycanın beynəlxalq aləmin fəal aktorlarından birinə çevrilməsi üçün sovet dönəmindən qalmış qanun-qaydalarla tamamilə xilas olması lazımdır. Odur ki, ilk mərhələdə -- hələ 1994-cü ilin avqustunda hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətini daha da yaxşılaşdırmaq, bu sahədə dövlət idarəçiliyini təkmilləşdirmək məqsədilə "Cinayətkarlığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, qanunçuluğun və hüquq qaydasının möhkəmləndirilməsi haqqında" fərman imzaladı və cinayətkarlığa qarşı mübarizə tədbirləri daha da gücləndirildi, hüquq-mühafizə orqanlarının bu istiqamətdə uzunmüddətli dövr üçün fəaliyyət proqramı müəyyənləşdirildi.

Yadımdadır, həmin illərdə ümummilli lider müstəqil Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi, onların

dən artıq beynəlxalq konvensiyaya, o cümlədən insan hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı 70-dən çox beynəlxalq sənədə tərəfdar çıxmış və bu sahədə beynəlxalq öhdəliklərə riayət edilməsində mühüm nailiyyətlər əldə etmişdir.

Təbii ki, bu tendensiyalar ulu öndərimizin böyük uzaqgörənliklə etimad göstərdiyi möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev tərəfindən də uğurla davam etdirilir. Amma biz bu gün məhz Qurtuluş Günü ərəfəsində ulu öndərimizin reallaşdırdığı bəzi məqamları yada saldıq. Qətiyyətlə deyə bilərəm ki, Azərbaycanın bugünkü möhtəşəm, dünya miqyasında alqışlanılan nailiyyətlərinin hamısının təməlinə Heydər Əliyev siyasi kursunun prinsipləri dayanır. Xalq onu heç zaman unutmayıb və unutmayacaq.

**Elbrus MƏMMƏDOV,
Zaqatala Rayon Məhkəməsinin sədri**